

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

II.510.820.2018II.510.820.2018.MM

Pan

Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

W moim stałym zainteresowaniu pozostaje problematyka związana z ustanowieniem gwarancji procesowych mających zapewnić dzieciom będącym podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym możliwości zrozumienia i śledzenia przebiegu tego postępowania. Niezmiernie ważne są również zagadnienia związane z wykonywaniem przysługującego dzieciom prawa do rzetelnego procesu sądowego oraz zapobieganiem ponownemu popełnianiu przez nie czynów zabronionych, a także wspieraniem ich integracji społecznej.

Istotnym czynnikiem kształtującym obecnie te gwarancje są standardy wynikające z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (dalej: „dyrektywa 2016/800”).

Do poruszenia problematyki wdrożenia dyrektywy do polskiego porządku prawnego skłania mnie art. 24 ust. 1 dyrektywy 2016/800, zgodnie z którym państwa członkowskie mają obowiązek wprowadzić w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do jej wykonania w terminie do dnia 11 czerwca 2019 r.

1. Prawo do informacji

W myśl art. 4 ust. 1 dyrektywy 2016/800 obowiązkiem państwa jest zagwarantowanie, aby w sytuacji gdy dzieci zostają poinformowane, że są podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, niezwłocznie udzielono im informacji o przysługujących im prawach zgodnie z dyrektywą 2012/13/UE oraz o ogólnych aspektach przebiegu postępowania. Państwo ma również obowiązek udzielania dzieciom informacji o prawach ustanowionych w niniejszej dyrektywie. Informacje te zostały podzielone z uwagi na sposób ich udzielania, na te, których należy udzielić niezwłocznie: prawo do poinformowania podmiotu odpowiedzialności rodzicielskiej, prawo do pomocy adwokata, prawo do ochrony prywatności, prawo do towarzyszenia dziecku poza rozprawą i posiedzeniem sądu przez podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej oraz prawo do pomocy prawnej z urzędu oraz na te, których należy udzielić na najwcześniejszym właściwym etapie postępowania: prawo do indywidualnej oceny, prawo do badania lekarskiego i pomocy medycznej, prawo do ograniczenia pozbawienia wolności i do stosowania środków alternatywnych, prawo do towarzyszenia dziecku podczas rozprawy i posiedzeń sądowych przez podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej, prawo do osobistej obecności na rozprawie oraz prawo do skutecznych środków naprawczych.

Ponieważ prawo małoletniego podejrzanego (oskarżonego) w postępowaniu karnym do informacji ma tak szczególne znaczenie, istotne jest by nie tylko następowało na piśmie lub ustnie, ale żeby było sformułowane w prostym i przystępnym języku, a fakt udzielenia informacji został odnotowany zgodnie z procedurą utrwalania czynności postępowania określoną w prawie krajowym (art. 4 ust. 2 dyrektywy 2016/800), z zastrzeżeniem że pouczenie powinno zawierać wzmiankę o prawach przysługujących dzieciom na mocy dyrektywy 2016/800 (art. 4 ust. 3).

Na znaczenie prawa do informacji wskazują również publikacje Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w których podkreśla się konieczność przekazania informacji ustnie i pisemnie, dostosowania jej do wieku dziecka, jego poziomu dojrzałości, zdolności rozumienia i przekazywania z uwzględnieniem trudności komunikacyjnych. Może pomóc w tym zakresie materiał wizualny. Nadto osoba służąca dziecku wsparciem powinna sprawdzić, czy czuje się ono należycie poinformowane o swoich prawach oraz czy wie, czego spodziewać się podczas postępowania. Przygotowanie powinno mieć miejsce na krótko przed przesłuchaniem¹.

Z uwagi na to, że rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2015 r. w sprawie określenia wzoru pouczenia o uprawnieniach i obowiązkach podejrzanego w postępowaniu karnym² nie określa specjalnej formuły pouczenia dla dzieci będących podejrzanymi w postępowaniu karnym – w prostym i przystępnym języku, należałoby w ramach wykonania przedmiotowej dyrektywy, opracować specjalną formę pouczenia dla dzieci, z uwzględnieniem wytycznych określonych w dyrektywie.

Z uzyskanych przeze mnie informacji wynika, że stosowne pouczenia dotyczące praw nieletniego w postępowaniu sądowym zostały przygotowane i opracowane w formie książeczki dla dzieci przez Panią prof. UAP Lucynę Talejko-Kwiatkowską (załączam niniejszym jeden egzemplarz). Wydaje się, iż przy opracowywaniu odpowiedniego wzoru godnym rozważenia byłoby skorzystanie przez Ministerstwo Sprawiedliwości z doświadczeń i rozwiązań wypracowanych przez Panią profesor.

2. Pomoc adwokata

Dzieci będące podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym mają prawo do adwokata zgodnie z dyrektywą 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie

¹ Child-friendly justice - Checklist for professionals, Raport FRA 2017, dostępny na stronie: <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/child-friendly-justice-checklist-professionals> (dostęp: 6.3.2019 r.); zob. również Children's rights and justice – Minimum age requirements in the EU, Raport FRA 2018, dostępny na stronie: <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/minimum-age-justice> (dostęp: 6.3.2019 r.); Child-friendly justice – perspectives and experiences of children and professionals – Summary, Raport FRA 2017, dostępny na stronie: <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-children-and-professionals> (dostęp: 6.3.2019 r.).

² Dz. U z 2015 r., poz. 893.

prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (dalej „dyrektywa 2013/48/UE”).

Zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy 2016/800 obowiązkiem państwa jest zapewnienie dzieciom możliwości skorzystania z pomocy adwokata bez zbędnej zwłoki po tym, jak zostaną poinformowane, że są podejrzаныmi lub oskarżonymi. W każdym przypadku dzieci korzystają z pomocy adwokata począwszy od najwcześniejszego spośród następujących terminów: a) przed ich przesłuchaniem przez policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy; b) w momencie dokonywania przez organy prowadzące postępowanie przygotowawcze lub inne właściwe organy czynności dochodzeniowo-śledczych lub innych czynności związanych z gromadzeniem dowodów; c) bez zbędnej zwłoki po pozbawieniu wolności; d) jeżeli zostały wezwane do stawiennictwa przed sądem właściwym w sprawach karnych – w odpowiednim czasie zanim stawią się przed tym sądem.

Przez pomoc adwokata należy rozumieć: prawo dziecko do spotykania się na osobności i porozumiewania się z reprezentującym je adwokatem, także przed przesłuchaniem przez policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy; prawo do obecności adwokata przy przesłuchaniu oraz by adwokat miał możliwość skutecznego udziału w przesłuchaniu; korzystanie z pomocy adwokata przynajmniej podczas następujących czynności dochodzeniowo-śledczych: okazania, konfrontacji oraz eksperymentów procesowych polegających na odtworzeniu przebiegu czynu zabronionego (art. 6 ust. 4 dyrektywy 2016/800).

W związku z powyższym należy zauważyć, że przepisy polskiego Kodeksu postępowania karnego w ogóle nie regulują kwestii obecności adwokata osoby podejrzanej podczas czynności z jej udziałem (art. 74 § 3 k.p.k.). Ponieważ jednak okazanie osoby podejrzanej wymaga jej udziału w tej czynności, aktualizuje się w tym przypadku prawo do obecności podczas tej czynności jej adwokata (art. 6 ust. 4 dyrektywy 2016/800 oraz art. 3 ust. 3 lit. c dyrektywy 2013/48/UE). Adwokat lub radca prawny (obrońca) powinien być również obecny przy konfrontacji oraz eksperymentach procesowych.

Dodatkowo, wątpliwości budzi brak precyzyjnego uregulowania możliwości przeprowadzenia przez podejrzanego konsultacji z obrońcą przed pierwszym przesłuchaniem w ramach instytucji przedstawienia zarzutów. Wynikająca z art. 313 § 1 k.p.k., konieczność niezwłocznego przesłuchania podejrzanego po ogłoszeniu mu postanowienia o przedstawieniu zarzutów przy braku podstaw prawnych umożliwiających odbycie konsultacji z obrońcą przed przystąpieniem do przesłuchania, stanowi naruszenie wynikającego z art. 6 ust. 4 dyrektywy 2016/800 oraz art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2013/48/UE prawa dostępu do adwokata „przed przesłuchaniem”. Możliwość przesłuchania z udziałem obrońcy, ale jedynie już „ustanowionego” w sprawie przewiduje co prawda art. 301 k.p.k., ale również on nie daje podstaw do konsultacji przed przystąpieniem do przesłuchania³. Na marginesie wskazać należy na od dawna postulowaną w doktrynie potrzebę zmiany art. 301 k.p.k. z uwagi na nieprawidłowe uregulowanie kwestii dostępu do obrońcy w związku z pierwszym przesłuchaniem⁴.

Zadaniem państwa jest również przestrzeganie w myśl art. 6 ust. 5 dyrektywy 2016/800 zasady poufności porozumiewania się pomiędzy dziećmi a ich adwokatem przy wykonywaniu prawa do pomocy adwokata przewidzianego w niniejszej dyrektywie. Takie porozumiewanie obejmuje spotkania, korespondencję, rozmowy telefoniczne oraz inne formy porozumiewania się dozwolone na mocy prawa krajowego. Poufność porozumiewania się między dzieckiem a adwokatem ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia skutecznego wykonywania prawa do obrony i jest istotną częścią prawa do rzetelnego procesu sądowego. Państwa członkowskie powinny zatem przestrzegać – bez jakichkolwiek odstępstw – zasady poufności spotkań i innych form porozumiewania się pomiędzy adwokatem a dzieckiem przy korzystaniu z pomocy adwokata, przewidzianej w niniejszej dyrektywie. Tymczasem, przepisy art. 245 § 1 k.p.k. oraz art. 73 § 2 k.p.k. przewidują możliwość zastrzeżenia nadzoru porozumiewania się osoby podejrzanego lub oskarżonego z obrońcą w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami. Kluczowe znaczenie ma wyjątkowo restrykcyjne interpretowanie tych przesłanek.

³ Por. J. Kosonoga, Przedstawienie i modyfikacja zarzutów a rola obrońcy, [w:] P. Wiliński (red.), *Obrońca i pełnomocnik w procesie karnym po 1 lipca 2015 r. Przewodnik po zmianach*, Warszawa 2015, s. 111.

⁴ Por. P. K. Sowiński, *Uprawnienia składające się na prawo oskarżonego do obrony. Uwagi na tle czynności oskarżonego oraz organów procesowych*, Rzeszów 2012, s. 283–288.

Jak wynika z dyrektywy 2016/800 państwo powinno zapewnić, aby kara pozbawienia wolności nie była orzekana, jeżeli dziecko nie korzystało z pomocy adwokata w sposób umożliwiający temu dziecku skuteczne wykonywanie prawa do obrony, oraz zawsze podczas rozprawy (art. 6 ust. 6 dyrektywy 2016/800). W konsekwencji nieobecność adwokata powinna skutkować odroczeniem przesłuchania dziecka lub innych czynności dochodzeniowo-śledczych na inny rozsądny termin, umożliwiając przybycie adwokata czy też wyznaczenie go z urzędu (art. 6 ust. 7 dyrektywy 2016/800).

Dyrektywa 2016/800 przewiduje możliwości czasowego odstępstwa od zasady obecności adwokata, ale jedynie w wyjątkowych okolicznościach i tylko na etapie postępowania przygotowawczego, jeżeli jest to uzasadnione pilną potrzebą zapobieżenia poważnym szkodliwym skutkom dla życia, wolności lub integralności cielesnej lub koniecznością podjęcia przez organy prowadzące postępowanie przygotowawcze natychmiastowego działania w celu zapobieżenia poważnemu utrudnieniu postępowania karnego dotyczącego poważnego przestępstwa. Jednocześnie właściwe organy powinny brać pod uwagę najlepszy interes dziecka. Zastrzec należy jednak, że decyzja o przystąpieniu do przesłuchania pod nieobecność adwokata może zostać podjęta jedynie z uwzględnieniem okoliczności indywidualnej sprawy przez organ sądowy lub inny właściwy organ, o ile decyzja tego ostatniego może być przedmiotem kontroli sądowej (art. 6 ust. 8 dyrektywy 2016/800).

Powyższe rozwiązania powinny stać się przedmiotem refleksji w zakresie dostosowania prawa polskiego do dyrektywy 2016/800.

3. Nagrywanie przesłuchań prowadzonych przez policję lub prokuratora

Dzieci będące podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym nie zawsze są w stanie zrozumieć treści przesłuchań, w których uczestniczą. W celu zapewnienia takim dzieciom dostatecznej ochrony, przesłuchania przez policję lub przez inne organy ścigania należy nagrywać w postaci zapisu audiowizualnego, jeżeli jest to działanie proporcjonalne, biorąc pod uwagę między innymi ewentualną obecność adwokata oraz ewentualny fakt pozbawienia dziecka wolności, z zastrzeżeniem, że należy przede wszystkim uwzględnić

najlepszy interes dziecka (art. 9 ust. 1 dyrektywy 2016/800). Niniejsza dyrektywa nie nakłada na państwa członkowskie wymogu sporządzania zapisu audiowizualnego przesłuchań dzieci przez sędziego lub przez sąd. W istocie bowiem nagrywanie przesłuchań przez policję lub inne organy ścigania stanowiłoby istotny element gwarancyjny dla osoby przesłuchiwanej i to niezależnie od jej statusu – podejrzanego lub świadka. Utrwalenie czynności procesowej eliminowałoby podejrzenia o wywieranie przez prowadzącego czynność nacisku lub zadawanie tendencyjnych pytań, co więcej, zapobiegłoby ewentualnym zarzutom o niewłaściwe zachowanie lub traktowanie przesłuchiwanego, w szczególności znajdującego się w tak wrażliwym położeniu z uwagi na wiek. Możliwość taką jedynie fakultatywnie przewiduje art. 147 § 1 k.p.k. Wykonanie dyrektywy powinno polegać na wprowadzeniu obligatoryjnego nagrywania przesłuchań dzieci przez policję lub organy ścigania. Nagranie powinno stanowić załącznik do tradycyjnego, pisemnego protokołu z prowadzonej czynności, który mógłby w takim przypadku mieć bardziej ograniczony charakter (art. 147 § 3 i 3a k.p.k.).

Podsumowując, obecnie obowiązujący system nagrywania czynności protokolowanych w postępowaniu przygotowawczym przewidziany w art. 147 § 1 k.p.k., ze względu na swą fakultatywność, nie jest wystarczający do pełnienia funkcji gwarancyjnej, o której mowa wyżej. Zasadne wydaje się zatem wprowadzenie obligatoryjnego nagrywania przesłuchania oraz czynności dowodowych z udziałem dziecka będącego podejrzanym lub oskarżonym.

4. Pobyt dziecka w areszcie czy policyjnej izbie zatrzymań

Jeżeli dzieci przebywają w areszcie, powinny one korzystać ze specjalnych środków ochrony. W szczególności należy je odseparować od osób dorosłych, chyba że rozwiązanie przeciwne zostanie uznane za zgodne z najwyższym dobrem dziecka na zasadzie art. 37 lit. c) Konwencji ONZ o prawach dziecka. Po ukończeniu przez aresztowane dziecko 18 lat powinna istnieć możliwość, w uzasadnionych przypadkach, dalszego odseparowania od osób dorosłych z uwzględnieniem okoliczności dotyczących danej osoby. Należy zwrócić szczególną uwagę na sposób traktowania aresztowanych dzieci ze względu na właściwą im

potrzebę szczególnego traktowania. Dzieci powinny mieć dostęp do placówek edukacyjnych odpowiadających ich potrzebom (art. 12 dyrektywy 2016/800).

Zgodnie z art. 84 § 1 k.k.w. w zakładzie karnym dla młodocianych odbywają karę skazani, którzy nie ukończyli 21 roku życia; w uzasadnionych wypadkach skazany może odbywać karę w tym zakładzie po ukończeniu 21 roku życia. W myśl § 2, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami oddziaływania, dorosły skazany po raz pierwszy, wyróżniający się dobrą postawą, może, za swoją zgodą, odbywać karę w zakładzie karnym dla młodocianych; korzysta on wtedy z takich uprawnień jak młodociany.

Należy zwrócić uwagę na to, że pojęcie „młodociany” nie zostało jednolicie unormowane w ustawodawstwie karnym z 1997 r. W myśl art. 115 § 10 k.k., młodocianym jest sprawca, który w chwili popełnienia czynu zabronionego nie ukończył 21 lat i w czasie orzekania w pierwszej instancji – 24 lat⁵. Z kolei Kodeks karny wykonawczy nie zawiera definicji młodocianego. Zdaniem Z. Hołdy, należy przyjąć, że na gruncie tej ustawy „młodocianym” jest skazany, który nie ukończył 21. roku życia⁶.

Jak zasadnie wskazuje K. Dąbkiewicz, „dorosły skazany” po raz pierwszy, o którym mowa w § 2 art. 84 k.k.w., to osoba, która ma ukończone 21 lat, lecz mimo to ma odbywać karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym dla młodocianych. W takim przypadku musi to być jednak uzasadnione potrzebami oddziaływania, a skazany musi się wyróżniać dobrą postawą. Do zakresu działania komisji penitencjarnej należy kwalifikowanie takich skazanych do zakładów karnych dla młodocianych (art. 76 § 1 pkt 6 k.k.w.). Taki dorosły skazany w zakresie swego statusu korzysta z uprawnień jak młodociany.

W konsekwencji art. 84 § 1 i 2 k.k.w. nie spełnia wymagań dyrektywy 2016/800, gdyż operuje pojęciem młodociani, podczas gdy dyrektywa dotyczy dzieci, które powinny znaleźć szczególną ochronę i zostać odseparowane od dorosłych. Tymczasem młodociani w wieku powyżej 18 lat nie są już dziećmi i przebywają w tym samym zakładzie karnym. Wyjątkiem od powyższej zasady jest sytuacja, jeżeli rozwiązanie przeciwne zostanie uznane za zgodne z najwyższym dobrem dziecka (art. 12 ust. 1 dyrektywy 2016/800). Polskie prawo nie posługuje się jednak pojęciem najwyższego dobra dziecka, a jedynie

⁵ Szerzej: O. Górniok, J. Bojarski [w:] Kodeks karny. Komentarz, red. M. Filar, Warszawa 2010, s. 588.

⁶ Z. Hołda, K. Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, LEX / Arche 2008.

„uzasadnionymi wypadkami” czy też „uzasadnione potrzebami oddziaływania”. Należy stwierdzić, że powyższa regulacja istotnie pomija najważniejszą przesłankę przy rezygnacji z zasady odseparowania dorosłych od dzieci jaką jest wspomniane najwyższe dobro dziecka.

Stosownie do art. 95 § 1 k.k.w. skazani młodociani obligatoryjnie odbywają karę w systemie programowego oddziaływania, z kolei skazanego odbywającego karę w tym systemie osadza się w zakładzie karnym typu półotwartego (art. 88 § 1 k.k.w.), w konsekwencji ten typ zakładu karnego będzie podstawowym, w którym odbywać będą karę skazani młodociani. Niemniej jednak nie wyklucza to możliwości odbywania przez skazanych młodocianych kary w pozostałych dwóch typach zakładu karnego, jak również – z uwagi na występowanie takiej potrzeby – w systemie terapeutycznym⁷.

Nie spełnia wymagań dyrektywy aktualna treść art. 212 § 1 k.k.w., zgodnie z którym tymczasowo aresztowani powinni być rozmieszczani w areszcie śledczym w sposób zapobiegający ich wzajemnej demoralizacji. W szczególności należy oddzielać niekaranych od uprzednio odbywających karę pozbawienia wolności oraz młodocianych od dorosłych, chyba że szczególne względy wychowawcze przemawiają za umieszczeniem dorosłego z młodocianym lub młodocianymi. Po pierwsze, polski Kodeks karny wykonawczy operuje pojęciem młodociani, podczas gdy dyrektywa dotyczy dzieci, które w samym kodeksie nie są wyodrębnionym podmiotem i nie znajdują szczególnej ochrony. Po drugie, dyrektywa przewiduje wyjątek od powyższej zasady, jedynie jeżeli rozwiązanie przeciwne zostanie uznane za zgodne z najwyższym dobrem dziecka (art. 12 ust. 3 dyrektywy 2016/800). Polskie prawo nie posługuje się przy tym najwyższym dobrem dziecka, a jedynie szczególnymi względami wychowawczymi.

5. Udział rodzica oraz dziecka na rozprawie

Zgodnie z art. 15 ust. 1 dyrektywy 2016/800 dzieci powinny mieć prawo do tego, by podczas rozprawy oraz posiedzeń sądowych, w których uczestniczą, towarzyszył im podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej. Jeżeli odpowiedzialność rodzicielska za to samo

⁷ K. Dąbkiewicz, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, wyd. IV, Lex/el. 2018.

dziecko spoczywa na więcej niż jednej osobie, dziecko powinno mieć prawo do tego, by towarzyszyły mu wszystkie takie osoby, chyba że nie jest to wykonalne pomimo starań poczynionych w rozsądnym zakresie przez właściwe organy. Obowiązkiem państwa jest przyjęcie takich praktycznych rozwiązań, by dzieci mogły wykonywać prawo do tego, by podczas rozprawy oraz posiedzeń sądowych, w których uczestniczą, towarzyszył im podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej, a także rozwiązań dotyczących warunków, zgodnie z którymi osoba towarzysząca może zostać wykluczona czasowo z uczestnictwa w rozprawie lub posiedzeniu sądowym. Takie rozwiązania mogłyby między innymi regulować sytuację, w której podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej czasowo nie może towarzyszyć dziecku lub w której podmiot ten nie chce skorzystać z możliwości towarzyszenia dziecku, pod warunkiem że uwzględniony jest najlepszy interes dziecka.

W związku z powyższym należy postulować uwzględnienie powyższych rozwiązań w polskim Kodeksie postępowania karnego celem wykonania dyrektywy 2016/800.

W myśl art. 16 ust. 1 obowiązkiem państwa jest zapewnienie obecności dziecka na dotyczącej go rozprawie oraz podjęcie wszystkich kroków umożliwiających tą obecność. Ma to służyć umożliwieniu dziecku bycia wysłuchanym i przedstawieniu swojego stanowiska. Jest to o tyle istotne, że dyrektywa jednocześnie formułuje postulat wprowadzenia do krajowego porządku prawnego odrębnej podstawy wznowienia postępowania karnego z uwagi na nieobecność dziecka będącego oskarżonym na dotyczącej go rozprawie (art. 16 ust. 2 dyrektywy 2016/800). Takiej podstawy nie ma jednak w polskim Kodeksie postępowania karnego.

6. Specjalne kwalifikacje sędziów i prokuratorów oraz pracowników organów ścigania i ośrodków detencyjnych

Obowiązkiem państwa jest również przeszkolenie pracowników organów ścigania i ośrodków detencyjnych, którzy zajmują się dziećmi. Szkolenie powinno zostać zorganizowane na poziomie odpowiadającym ich kontaktom z dziećmi. Powinno również dotyczyć praw przysługujących dzieciom, odpowiednich technik prowadzenia przesłuchań,

psychologii dziecięcej i komunikowania się w języku dostosowanym do poziomu dziecka (art. 20 ust. 1 dyrektywy 2016/800).

Państwo ma również obowiązek podjąć właściwe środki, aby zapewnić, by sędziowie i prokuratorzy prowadzący postępowania karne z udziałem dzieci posiadali specjalne kwalifikacje w tej dziedzinie lub mieli skuteczny dostęp do specjalnych szkoleń, w szczególności w odniesieniu do praw dzieci, odpowiednich technik prowadzenia przesłuchań, psychologii dziecięcej oraz komunikowania się w języku dostosowanym do poziomu dziecka (art. 20 ust. 2 dyrektywy 2016/800).

Państwo powinno także podjąć właściwe środki w celu wsparcia prowadzenia takich specjalnych szkoleń dla prawników występujących w roli obrońców w postępowaniach karnych z udziałem dzieci (art. 20 ust. 3 dyrektywy 2016/800).

W związku z powyższym, zwracam się do Pana Ministra z prośbą o udzielenie informacji, czy tego typu szkolenia zapewniające specjalne kwalifikacje się odbywają. Czy szkolenia mają charakter fakultatywny czy obligatoryjny? Czy istnieje możliwość wprowadzenia corocznych obowiązkowych szkoleń podnoszących kwalifikacje w zakresie odpowiednich technik prowadzenia przesłuchań, psychologii dziecięcej oraz komunikowania się w języku dostosowanym do poziomu dziecka? Wykonanie dyrektywy 2016/800 wymaga podjęcia w tym zakresie natychmiastowych działań.

Rekapitulując, mając na względzie przedłożone w niniejszym wystąpieniu racje, proszę uprzejmie Pana Ministra o rozważenie zainicjowania odpowiednich zmian legislacyjnych i poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku w tej materii.

Załącznik:

Prawa nieletniego w postępowaniu sądowym – ulotka przygotowana przez p. prof. L. Talejko-Kwiatkowską